

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

4. köide

Tallinnas, teisipäeval, 6. mail 1924

Nr. 18 (62)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

H. Neuhaus: Eesti linnade majandusest

Ins. Ed. Käppa: Tallinna sadama külmetus-
maja ehitusest

Riigikohtu seletus lisa-ärimaksu asjus

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Wäljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eesti asjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise- ja
väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate aru-
anded

Igale ärimehel tarvilikud praktilised teated kau-
banduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

**Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel**

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale 2000.-
                  pooles " " 500.- " 1000.

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Tallitus: Lai tän. 38, Graafiline ühing „Kiri“ tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—

pooleaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

4. köid. Tallinnas, teisipäeval, 6. mail 1924. Nr. 18 (62).

Sisu: Toimetuse kommentaar. H Neuhaus: Eesti linnade majandusest. Ins. Ed. Käppa: Tallinna sadama külmetusmaja ehitusest. Riigikohtu seletus lisa-ärimaksu asjus. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 5. mail 1924.

Võitlus Eesti marga pärast. Selle pealkirja all kirjutab Dr. E. Ammende „Rev. Bote“ 87 ja 90 nris pikemalt Eesti marga stabiliseerimise ja kulla alusele viimise tingimistest ja võimalustest. Tema arvab õigusega, et laenude fikseerimine kullas, mida endine Vabariigi Valitsus jõulueelsel kriisi-ajal lubas läbi viia, iseenesest veel mingisugust rahaolude saneerimist ei tähenda, vaid ümberpöörduvalt Eesti marga praegused alused võib lõpulikult ära õõnistada ja selle kokkulangemisele viia. Meie rahaolude parandamiseks peab Dr. A. tarvilikuks marga stabiliseerimist tema praegusel tasapinnal, mis võimalik on ainult maksubilansi ja eelarve tasakaalu viimise teel, et hiljem pabermarka kulla alusele viia. Ehk meie viimast küll tarvilikuks lõpusammuks peame, ei julge meie praegustel oludel mitte tõendada, et kui marga stabiliseerimine korda on läinud, siis sellele marga kulla alusele viimine tingimata peab järgnema. Marka paendumata siduda kulla hinnaga on senikaua vaevalt soovitatav, kuni kulla hind Euroopas üldiselt stabiliseerimata on. Sellest võivad tekkida teiste Euroopa valuutadega võrreldes sama hädaohlikud kursikõikumised, kui praeguse pabermarga kõikumised on. Kursikõikumised toovad aga enesega paratamata kaasa suured hinnakõikumised (Eesti markades) meie sise- ja väljaveokaupades, mis meie majanduselule sõna otsekoheses mõttes kardetavaks võivad saada. Oleme juba kannatanud Saksa

kaupade „dumping'i“ all riigimarga lange-mise ajajärgul, niisama kannatas meie eksport Inglismaale naelsterlingi langemise all kuni meie oma marka kunstlikult ühel dollari pariteedil hoiti jne. Kõik need nähtused sunnivad vägisi mõtlema, et Eesti rahvamajandusele kasulikum on, kui Eesti mark kokkukõlas Euroopa tähtsama valuuta-naelsterlingiga dollari vastu kõigub, kui et ta neist kõikumistest tahaks hoiduda, põhjenedes dollari (kulla) kursile. Senini on Euroopa valuutade katsed ennast naelsterlingist vabastada, asjatad olnud ja peasjalikult katsetegijatele enestele kahju toonud. Miks siis ennast juba mitte põhimõttelikult naelsterlingi järgi seadida, kui selleks muidugi sise-mist jõudu on? Enne, kui meil ei ole Euroopas valuutat kulla alusel, mille järele meie ennast võiksimme koordineerida (Rootsi on selleks liig väikese kaaluga), on vististi küll kasulikum jääda endisele opportunist- lisele seisukohale ja püüda läbi ajada ainult marga relatiivse stabiliseerimisega Euroopa valuutade peres. Meie sisemisele hea käekäigule on sellest õieti ka küll. Suudame meie hindade tasapinna enam-vähem kõikumata hoida, siis ei ole meil tarvis marga kullakursi üle palju pead murda.

Marga stabiliseerimiseks, mis-sugust probleemi ka Dr. A. peasjalikult käsitab, on temal kaks retsepti: maksu-bilansi ja riigi eelarve tasa-kaal. Et mõlemad enam-vähem stabiil valuutaga kaasaskäivad nähtused on, ei saa ju salata, kuid täiesti funktsionaalselt

üksteisest ärarippuvad need kolm nähtust küll ei ole. Meie maksubilansi tähtsamad summad, millest tema passiviteet ehk aktiiviteet ära oleneb, on sissevedu ja väljavedu. Kuid herra Ammende algab teisest otsast peale, kui ta meie rahaolude saneerimise retseptiks kirjutab väljaveo võimaliku tõstmise ja sisseveo võimaliku piiramise, minnes viimases asjas isegi keeludeni („Päevaleht“ ongi ennast juba suhkru litsentsideni välja rääkinud). Temal ei tohiks see saladus olla, et kaubandusbilansi reguleerimine täiel määral võimalik on raha ringvoolu reguleerimise teel, teiste sõnadega, et kaubandusbilansi praeguse suure passiviteedi eest eestkätt on vastutav Eesti Pank. Kõige lihtsam tee ekspordi suurendamiseks ja impordi vähendamiseks on – piirita rahatrükkimine ja marga kursi jumala hooles jätmine. Üks meie arukatest ekspordööridest on sellepärast ka vabariigi algusest peale rahatrükkimist propageerinud („et Eesti mark mitte rariiteediks ei saaks“), ja ümberpöörduvalt – meie suuremad importöörid on ühtlasi ka kõige truuvimad marga stabiliseerimise või õigem, tema väärtuse tõstmise poolehoidjad. Amet kohustab!

Et marga kursi hoida ja ühtlasi kaubabilansi tasakaalu viia, tuleb markade ringvoolu vähendada. Sellega väheneb rahva ostujõud ja ekspordist saadud välisvaluuta võib Eesti Panka koguneda. Nii palju, kui jutt on marga kursi hoidmisest koduste abinõudega, on selles kogu probleemi keerdsõlm ja siit algavad ka kõik raskused, sest Eesti Panga ülesannete hulka ei kuulugi põhikirja järele üleüldse Eesti marga reguleerimine, ehk ta seda küll senini on teinud, vaid peaauglikult Eesti rahvamajanduse finantseerimine. Eesti Panga najal on meie rahvamajandus suurelt osalt üles ehitatud. Nüüd tagant järele tuleb avalikuks, et see tugi liig nõrk on olnud, ja küsimus on nüüd, kas kogu ehitust kursi reguleerimise otstarbel võib lasta kokku variseda. Väljapääsutee on arvatavasti üks – välislaenuid. Need peavad meid raskest ajast üle aitama, sest ülesehitatud majandusaparaat võib varsti ka omal jalal seista, kui teda praegusest raskest silmapilgust suudetakse üle aidata. Välislaenuid tuleb meil teha, väliskapitaali tuleb Eestisse tõmmata, ja mitte istuda ja moraliiseerida väliskapitaali rõõviku instinktide pärast. Väliskapitaal ei tule siia iseenesestki mõista mitte inimesearmastuse pärast, ta tuleb siia teenima. Ja kui tal siin

teenimisvõimalusi ei anta, siis läheb ta ära. Senikaua kui meie laenude ja nende protsentide üle aru oleme pidanud, ei ole väliskapitaal mitte maganud. Ta on siia sisse tulnud täielise rõõvkapitaalina, ja on päris avalik saladus, et suur osa meie erapankade praegusest tegevusest selles seisab, et eradiskontööridele garantiisid anda, võttes selle eest $\frac{1}{4}$ – $\frac{1}{2}$ % kuus, mille põhjal need, opereerides väliskapitaaliga, laenusid välja annavad 2 kuni 3 % eest kuus. Kas Eesti rahvamajandusele tõesti kasulikud ei oleks olnud ametlikult laenu võtta, makstes kõige pahemal juhtumisel 12 % aastas?

Mis puutub herra Ammende teise retsepti – valitsusele eelarve tasakaaluviimiseks diktaatorlised volitused anda, siis ei ole meil põhjust selle vastu vaidlemiseks. Meie valitsusaparaati võib lihtsustada ja odavamaks teha, muu hulgas võib vististi ka välisesituste juures veel teatud summad kokku hoida, kuid Dr. Ammende kirjutuse teine osa on kahjuks nähtavasti meil üldiselt valitsevale hulkade-suggestioonile ohvriks langenud – silmapilgule vastavalt vaatab ta liig musta prilli läbi. Meie viimase kahe aasta täidetud eelarved ei näita ei avalikku ega peidetud puudujääki ja selle aasta esimese veerandi tulud on suuremad kui läinud aastal; sisseveo ülekaal ei ole meil tulnud mitte kahjulikkudest vahuviinadest, vaid kapitaalväärtuste sisseveost ja välisesitused ei ole meil sugugi nii kasuta luksus, kui vahest külas räägitakse.

Ameerika võlg.

Nagu Inglise lehtedest näha, on mr. Lloyd George 24. aprillil Llandudno's kõnet pidades ja eelmist vanameelse poliitikat arvustades sõnasõnalt järgmist ütelnud: „Siis tuli see imelik Ameerika võla korraldamine, võla, mis meie tegime oma liitlaste jaoks. Kui meil ei oleks tarvis olnud liitlasi sõja toidumoonaga varustada, ei oleks meil seda võlga olnud. Meie ei teinud teda mitte oma jaoks. Meie võlgnesime Ameerikale umbes 1000 miljoni naela, kuid see laenati teiste jaoks. Need teised võlgnevad meile veel peale selle 2000 miljoni naela. Meie ütlesime alati: „Meie korraldame oma tuhat miljoni, niipea kui meie teame, mis sellest kahest tuhandest miljonnist saab, mis meil teistelt saada on“. Mis aga tegid need mehed? (vanameesed, toim.). Äriliselt seisukohalt on see täiesti mõistmata. Selle asemel, et ütelda, istume

laua äärde ja korraldame kõik vahekorrad ühe korraga, ütlesid nad: „Meie maksame“. Nad kohustasid meid maksta 30 milj. naela aastas, missugust raha on väga raske iga aasta üle piiri saata 60 aasta jooksul, ilma et meil omal vähematki paberilipakat käes oleks, mis näitaks, kuidas nende 2000 miljoni lugu on, mis teised meile võlgnevad. Ja pärast seda nimetavad nad ennast veel äriliseks valitsuseks (business government) (naer). Ma ei saanud niisuguse valitsuse poolt hääletada (kiiduavaldused). Ma oleks nad maha hääletanud ja oleks ükskõik missuguse valitsusega leppinud, ainult mitte sellega“.

Kui sarnasest asjast Lloyd George kolmetuhandepealise kuulajate kogu ees avalikult kiiduavalduste saatel räägib, siis tuleb küll arvata, et isegi Inglismaal meeololu pärast võla reguleerimist Ameerikaga õige kibe on. Seda kibedam veel, et teised liitlased nähtavasti mitte üksi Inglismaaga oma võlakohustuste reguleerimise asjus mingisugustesse läbirääkimistesse ei lasku, vaid et nad Inglismaalt ka mingisugust eeskujut ei ole võtnud, et oma võlgasid Ameerikaga korraldada. Sellepärast lugesime suure rahuldusega meie saadiku härra A. Piip'i intervjuu „Päevalehest“, et temal seni veel ametlikka läbirääkimisi võla korralduse asjas Washingtonis ei ole olnud. Niisama võib ka rahul olla, et ameeriklased esialgu sellega lepivad, et tema märgukirjades statistilisi vigu otsida. Ametlikka läbirääkimisi Ameerika võla lahendamise üle tuleks meil aga ainult ühiselt teiste võlglastega alata, kui ka need omalt poolt valmis on ameeriklastega selles asjas rohelise laua taha istuma. Seni aga ei ole meil mingisugust põhjust ruttamiseks. Viimasest asjaolust on tarvilikud järeldused teinud ka lätlased, kes küll juba enne meid täievolilise saadiku Washingtoni saatsid ja seal ka ametlikka läbirääkimisi pidasid, kuid kogu saatkonna Washingtonis likvideerisid, kui meie täievoliline saadik sinna jõudis. Hiljem „saatsid“ nad aasta jooksul oma komisjoni läbirääkimiseks Washingtoni, et lõpupeude lõpuks seletada, nad pidada läbirääkimisi varaseks ja loobuda nendest esialgu.

Eesti linnade majandusest.

H. Neuhaus.

Eesti statistika kuukirja lisana ilmus neil päevil trükist ülevaade Eesti linnade sisse-

tulekute ja väljaminekute kohta 1922. aastal. Ülevaate aluseks on võetud linnade rahandus-aruanded, mis 13 tabelis linnade kaupa protsentuaalselt kõrvutatult iga linna tegevuse intensiivsust teatud määral väljendavad.

Et linnade majandus juba 1922 aastast enam-vähem normaalses olukorras püsib, siis peaks ka nende rahandus-operatsioonide lühidane ülevaade alamal teatud huvi pakkuma.

Linnade kulud, kust eraldatud riigi poolt omavalitsustele assigneeritud summad, näiteks hariduse, tervishoiu ja hoolekande alal, ulatasid 1922. aastal ligi 400 miljoni margani; sellest langes 6,3% täidesaatvate organide ülevõlpidamiseks, 0,4% sotsiaalsete asutuste, 1,7% riiklike asutuste-vangimajade ja korterikohustuse peale, 19,2% heakorra tõstmiseks, 29,4% hariduse, 31% tervishoiu ja hoolekande peale ning 12,1% rahandus-operatsioonideks ja mitmesugusteks kuludeks.

Nagu näha, tarvitati lõviosa kõigist kuludest s. o. 60,4% hariduse, tervishoiu ja hoolekande peale ja ainult 19,2% heakorra tõstmiseks ning 14,2% muudeks linna majanduslisteks otstarbeteks.

Selgub, et linnaomavalitsus teostab peaaegu terves ulatuses need kohustused, mis otsekohe riigi ülesannete hulka kuuluvad. Nii jääb linna kohuseks muretseda kooliruumi, palgata õpetajaid, kanda koolide majanduskulusid, asutada haigemajaju, palgata arste jne., kuna ta ülesanne peaks olema luua niisugusi tingimusi, mis võimaldaks haridusministeeriumile ja tervishoiupeavalitsusele omal aladel produktiivselt tegutseda, näiteks hoolitseda, et õpilastel oleks odav liikumisühendus koolimajast kaugel olevate linnaservadega, õpilaste toitmise võimalus koolides, sanitaarolude parandamine korterites, kehva elaniku klassi tervishoiu tingimiste tõstmine jms.; kuna haigemajade, sanatooriumite asutamine otse riiklikeks ülesandeks jääks.

Kui absoluutseid summasid võrdleme, siis tuleb ühe linna elaniku peale kulu keskmiselt 596 mk. eriti linna ülesannete huvides, kuna 903 mk. elaniku kuludest hariduse, tervishoiu ja hoolekande peale läksid. Kui palju see nüüd tegelikult kahju toob, näeme sellest, et 11 linnas puuduvad eraldusmajad, 12 linnas puudub kiirabi inimestele ja loomadele; seal aga kus seda teostatakse, näit. Tallinnas, tõuseb nimetatud kulu keskmiselt kuus kuni 30 tuhande margani, mis, iseenesest mõista, vähe on.

Väärrib huvi ka üksikasjaline kulude arutamise teatud alade järele.

Hariduse alal kulutati absoluutsest summast 117 miljonist alg-, kesk- ja erikoolide peale 84,5%, 1½% lasteaedade ja mänguplatside ülevalpidamiseks, 8,7% mitmesuguste abirahade andmiseks ja ainult 2,9% tähtsamate haridustegurite (7 linnas) – raamatukogude, arhiivide ja museumite peale; eelkoolialise hariduse peale läheb tähtsusetu summa, paljalt 1½% ja sedagi ainult neljas linnas – Tallinnas, Rakveres, Võrus ja Paides.

Kulud heakorra tõstmiseks väljendusid keskmiselt 238 mk. elaniku peale, s. o. umbes 63½ miljoni marka, sellest 42,4% teede, platside j. m. korraspidamiseks, 31% tänavate valgustamiseks, 14,8% kanalisatsiooni ja puhtuse peale.

Siia hulka ei kuulu veevarustuse kulud, sest ei need eripeatükina linna ettevõtete all on näidatud. Selle eest on aga arvesse võetud linnakaevude ja torustiku korraspidamise kulud neljas linnas (Narvas, Pärnus, Valgas ja Kuresaares), mis välja teeb ainult ½% üldkuludest heakorra alal. Kolmes linnas (Tallinnas, Haapsalus ja Kuresaares) keskmiselt 1,6% kulutakse supelmajade korraspidamiseks.

Kulude suhtes seisab esimesel kohal Tallinn, kus ühe elaniku peale 1800 mk. langeb, teise koha peal Pärnu – 1654 mk., kolmandal Paide – 1388 mk., neljandal Tartu – 1302 mk. Kõige väiksemad kulud on Narvas, Haapsalus ja Kuresaares, kus need elaniku peale välja teevad 982,943 ja 935 marka.

Suhtelise kulu suuruse järele elaniku peale hariduslikeks otstarbeks seisavad esimesel kohal Pärnu ja Baltiski linnad, kulutades keskmiselt ühe elaniku peale 589 ja 596 mk., jättes Tallinna neljandale kohale. Mis puutub ülikooli linna – Tartusse, siis seisab see üheteiskümnendal kohal, jättes varju ainult Kuresaare ja Haapsalu.

Hoolekande alal seisab Tartu esimesel kohal, 282 mk. elaniku peale, teisel kohal Viljandi 250 mk., kuna Tallinna kolmandale kohale jääb, kulutades elaniku peale 203 mrk. Keskmistel linnadel kõiguvad need kulud 100–200 mrk. vahel, Haapsalus, Baltiskis ja Petseris langevad need 72–16 margani.

Tervishoiu alal seisab esimesel kohal Tallinn, kulutades 302 mrk. elaniku peale, teisel kohal Paide – 217 mrk., kolmandal Pärnu – 192 mrk. Alla 100 mrk. kulu-

dega (67–41) on Valga, Viljandi, Baltiski ja Kuresaare.

Heakorra teostamisel on Tallinna esimesel kohal 344 mrk., teisel kohal Pärnu 215 mrk., kolmandal Kuresaare 198 mrk., Narvas langes see kulu 62 margani, Valgas 77 ja Baltiskis 10 margani.

Järelikult saame linnade tegevusest kirju pildi, millest paistab, et suuremad linnad mitte alati esimesel kohal ei püsi ehk eeskuju ei anna. Teiselt poolt, kui võrrelda absoluutseid arvusi, siis näeme, et Tallinn kulutab üksi rohkem kui kõik teised linnad kokku, nimelt 222,5 milj. marka, kuna üldkulusumma 399,5 milj. mrk. välja teeb. Tartus on kulu kogusumma 65 milj. mrk., Pärnus 31 milj. mrk., Narvas 26,5 milj. mrk., kuna kõige vähem kulutab Baltiski – ainult 1,1 milj. mrk.

Kuigi see seal elaniku peale keskmiselt 1058 margana, Narvas aga 982 margana väljendub. Tähendab, Baltiski elaniku kulubüджет on oma linna heaks rohkem kooramatud, kui vahest kuskil suuremas linnas.

Eelpool kirjeldatud skemaafilist pilti annab kulubügetti osa läbivaatamine. Mis puutub tulubügetti osasse, siis olid linnad kõigi oma korraliste kulude kattteks varustatud tuludega kogusummas 427,8 milj. mrk., s. o. ülejäägiga 28 milj. mrk. Neid ülejääke oli korralise bügetti alal kõigil linnadel, muidugi absoluutselt kõige rohkem Tallinnal – 15 milj. mrk., selle järele Valgal – 3 milj., Pärnul – 2 milj., Rakverel – 1,8 milj. mrk. Täielikult said kulud kaetud Petseris ainult maksudest, Haapsalus – maksudest ja linna varanduste kasutamise tuludest, kõigis teistes linnades kaeti kulud peale maksude ja varanduste kasutamise tuludest veel ettevõtete puhtast kasust ning muudest rahandusoperatsioonide tuludest.

Ülejäägid läksid enamalt jaolt erakorralise eelarve kulude kattteks, nii et tagavara kapitaali suurendamiseks tähtsusetu summad jäid ja needki mõnes üksikus linnas.

Tuluallikad jagunevad nelja rühma: 1) maksud ja maksustused – 61%, 2) linna varanduste kasutamised – 7%, ettevõtete puhaskasu 13,8% ja 4. mitmesugused muud sissetulekud (seal hulgas ka rahandusoperatsioonid ja laenud) 18,2%.

Nagu näha, annab linnaomavalitsustele varanduste kasutamine kõige vähema tulu (ainult 7% kogu sissetulekust). Absoluutselt saab Tallinn 11,8 milj., Pärnu 8,9 milj., Valk 2,5 milj., Tartu ja Narva kumbki 2,3 milj. mrk. tulu.

Kuigi suuremates linnades eriti linna majadest puhast kasu pole arvestatud.

Kõige väiksemat tulu linna varanduste kasutamiseks sai Paide linn (10.000 mrk.)

Kui jaotada maksusi ja maksustusi nelja rühma, nimelt koondades esimesse varanduslisest seisukorrast olenevaid maksusi, teise – tööstus-kaubanduslisi, kolmandasse – tarvitusõiguslisi ja neljandasse rühma – mitmesuguseid maksustusi, siis esitavad kaks esimest rühma kõige võimsamaid tuluallikaid, andes üldiselt 51% tervest linna üldtulust.

Esimese rühma tulud jagunevad järgmiselt: kinnisvaramaksu 57,7% kõigist selle rühma tuludest, siis tulu- ja puhtakasmaks 38,5%, ning suvitus-, isiku- ja juhuslist korterimaksu kokku 3,8%.

Maks kinnisvara pealt annab häid tagajärgi muidugi suuremates linnades rohkem arenenud tööstusega, näit. Tallinnas, Tartus ja Narvas; ainult suvituslinnades Haapsalus ja Kuresaares ning osalt Baltiskis ei paku kinnisvaramaks suurt toetust linnakassale, samuti praegu väliselt külatüübiline Petseri saab selle maksuna tähtsuseta summa 27.098 mrk. s. o. 0,7% kõigist aastakuludest (Tallinnas 9%).

Teise rühma tähtsate tulude alla kuuluvad: maks äritunnistuste pealt – 16% kõigist selle rühma maksudest, trahterimaks 53,2%, lõbustismaks 16,9%, maks laadaja turukauplejatelt 12,2%. Teised selle rühma maksud väljendavad tähtsuseta osasid.

Iseäralist huvi pakub protsendiline võrdlus trahterimaksu ja üldkulusummade vahel, Tallinnas on need absoluutselt 24.163.760 ja 251.663.809 s. o. 9,6%, kuna Tartus 19,6%, Viljandis 25,4, Haapsalus 34,5% ja Petseris 47,3%. Tähendab, Petseri katab umbes poole oma kuludest trahterimaksuga.

Kolmanda rühma n. n. tarvitusõiguslistest maksudest oleks tähtsamad: maksud hobuste ja sõiduriistade pealt 51,4%, autode ja mootorite pealt 23,1%, sillamaks, veesõiduriistade seisuraha jm. 7,3%, koerte pealt 10,8%, jalgrataste pealt 4,6%. Nii siis saadakse liikumis-abinõude pealt kokku 81,7% maksu.

Neljanda rühma – mitmesuguste maksude ja maksustuste hulgast on peaosana maks piirituselubade eest umbes 70% (absoluutselt 21 milj. mrk.) selle rühma tuludest. Peab tähendama, et paljudes linnades ei anna mingisugust sissetulekut isegi niisugused maksustused, nagu: lihajärelvalve eest, kuulutuste ülespanemise eest ja muud

teistes linnades väga tulutoovad maksustused.

Linna ettevõtete peale pööravad mõningad linnaomavalitsused suurt tähelepanu. Aruannete järele on meie linnades registreeritud mitte vähem kui 32 ettevõtete tüüpi. Need jagunevad jälle omakord kolme rühma. Esimeses on rahanduslised, teises majandusolukorra tõstmiseks ja kolmandas kaubanduslised. Esimese alla kuuluvad: linnapank ja pandimajad, teise – elektriijaamad, veevarustus, gaasitehased, tapamajad, apteegid, tänavraudteed, rahvasaun jm. ja kolmanda – linnapoed, vorstivabrik, leivatehas, lubjaahi, pesu- ja trükikoda metsatööstus, kivilõõv jms.

Üldiselt tegutsevad ettevõtted hea eduga, väljaarvatud Baltiski, kus see vahest vähearenenud arvepidamise tõttu head resultaati ei näita. Puhast kasu saadi ettevõtelt kokku 58,9 milj. mrk., sellest Tallinna ettevõtelt 35,2 milj., Tartu – 12,2 milj., Narva – 2,7 milj., Pärnu 2,3 milj., Rakvere 1,6 milj., Viljandi 1,4 milj., Kuresaare 1,3 milj., Valga 1 milj. ja teised alla miljoni marga. Ettevõtete arvu poolest seisab Tallinn muidugi esimesel kohal (15 ettevõttega), teisel Tartu – 13, Võru kolmandal 11-ga ja Pärnu 10-ga neljandal kohal; kõigis teistes linnades on neid alla kümne (s. o. 8–3-ni).

Muidugi teada, oli nii mõneski linnas rahanduslist kitsikust märgata, puuduvad ju neil tagavara kapitaalid ja ehitusfondid peaaegu kõigil, ega suudetud neid ka 1922. aastal asutada. Sellepärast tuli ka kitsikust lahendada rahandusoperatsioonidega, eriti pikaajaliste laenude abil, kui ka need läksid suuremalt jaolt endiste ettevõtete laendamiseks ja uute ellukutsumiseks, osalt ka majade ehitamiseks, mis korralist büdžeti kas vähe või mitte sugugi ei koormanud.

Tallinna sadama külmetusmaja chitusest.

Ins. Ed. Käppa.

Ajalehtede veergudel ilmusid juba lühidalt teated riiklise või ja muna eksportkylmetusmaja ehitamisest Tallinna sadamas. Need teated olid lühikesed ja ei puudutanud küsimust sisuliselt.

Katsume seda küsimust valgustada kokkuvõetult igakülgselt, selle juures tarvitades neid statistilisi andmeid, mis meil olemas

on. Eestikätt on külmetusmaja mõeldud või ja muna ekspordile. Sellepärast vaatame küsimust kõige pealt sellest küljest.

Riigi statistika keskbüroo andmete järele oli 1923. a. väljavedu Eestist järgmine: võid 143.670 puuda, mune 21.730 puuda, või umbes 5.000.000 tükki. Kui oletada, et külmetusmaja saab ainult nimetud ainete eksportööride nõudeid täitma, peab ta järgmistele tingimistele vastama: või hoidmise kambrid peavad olema kauemaajalise hoidmise jaoks sisse seatud ja mahutama 1½ kuulise maksimaalse kaalu, mis tähtis eksportööridele juhtumistel, kui nendel väljamaa turgedel tarvis paremaid hindu oodata; munade hoidmise kambrid peavad mahutama 2-he kuulise maksimaalkoorma, et eksportööridele võimaldada suuremat partiid koguda väljaveoks. Peale selle on munade jaoskonna juures tarvilik soojendamise ruum, kus munad enne külmetusruumist väljalaskmist saavad soojendatud ja ümberlaotud. Siis veel kauba vastuvõtmise ruum ja kontor maja valitsusele ja eksportööridele. Viimased võivad ka eraldi majas asuda, kui plats sarnast ehitust võimaldab mahutada. Peale nende tulevad veel järgmised ehitused: masinaruum, pakkimise materjalide ladu, juureveo raudtee ühes väljalaadimise platvormiga ja platvormid ainetele, mis hobustega juureveetakse. Tähenatud tingimistele tuleks külmetusmaja pöranda pind ligikaudselt 600 ruutsülda.

Et külma kaduma minemist vähendada, püütakse külmetusmajale kandi vormi anda. Sellepärast tuleb saadud pöranda pinda mahutades maja 3 kuni 4 kordne ehitada.

Kui kordade kõrgus oleks 1,3 sülda, kuna maja ise oleks raudbetoonist ja isolatsiooniks turbaplaadid, saame külmetusmaja kubatuuri 780 s³. Sarnase külmetusmaja külma valmistajaks läheb tarvis kaks kompressorilist ammiaki masinat umbes 225.000 kalooriaga tunnis. Kui juure arvame ruumid, kuhu mahutada masinad, aparaadid, katlad õhu soojendamiseks, juhataja kabineti j. t. umbes 130 kantsülda, saame üldkubatuuri 910 s³.

Ehitustööde läbiviimise viiside, materjalide hindade ja mehaanilise sisseade suhtes peame sarnaseid ehitusi võrdlema ainult Vene omadega, mitte kunagi aga Öhtu-Euroopas olevatega. Sellepärast võib tarvitada hindade kalkuleerimiseks Vene külmetusasjanduse praktikast võetud andmeid,

mis ka küllalt täpselt selle artikli sihile vastab.

Arvesse võttes 8 tunnilist tööpäeva ja kuldrubla väärtust, saame ühe kantsülla külmetusmaja hinna ühes masinaruumi, isolatsiooni ja täielise sisseadega umbes 30.000 mrk., s. o. külmetusmaja läheks maksma umbes 27 miljoni Emk. Kui siia juure veel arvata elektrivoolu kaabli panemise, õue prügitamise tööd, pakkimise materjalide kuuri ehituse jne., saame lõpliku hinna 33 miljoni marka, oletades, et platsi eest midagi maksta ei tule. Kui me veel arvesse võtame, et sarnase maja ehitamise peale kuni ta lõpliku valmisaamiseni 1½ aastat läheb, tarvis juure lisada veel kapitaali %, mis 8% aastast kapitaali % 4 miljoni välja teeb.

Nii oleks üldine summa 37 miljoni Emk. Eksploateerimiseks lisame veel 3 milj. marka juure, saame 40 miljoni marka. —

Mis võiksime sellelt asutuselt oodata kaubanduslisest küljest?

Enne ilmasõda arvati, et era külmetusmajad töid tulu rohkem 20% aastast. Selles suhtes ei peetud statistikat ja veel rohkem, peeti seda tuluprotsenti ettevõtjate poolt saladuses, kuid aktsiaseltside aruandeid ja kaubaläbikäimise rohkust tariifide peale viies, leiame, et 20% mitte liialdatud pole. Nii suurtest sissetulekutest räägiti ka „Unioni“ külmetusmajalt Venemaal. Praegusel ajal nii suurest kasust kõnelda ei tule, sest tulu ripub ära ainete rohkusest ja asutuse ühetasasest töötamisest. Võib juba ette ütelda, et Tallinna külmetusmaja, mis eeltoodud kodumaa produktsioonile oleks mõeldud, ilma et transiitkaupad oleks, on palju vähem tulutoov.

Umbkaudsetes arvudes oleks see külg küsimuses järgmine: kui aluseks võtta endiseid „Unioni“ ja Moskva-Kasani raudtee külmetusmajade tariifisid ja meie olusid, oleks hoidmise tariif: munadele 5% ja võile 1% kauba hinnast. Peale nende kulude olid veel kulud kaalumise eest, väljalaadimise eest jne. Viimased väljaminekud on tariifiga võrdlemisi nii väikesed, et neid arvesse ei maksa võtta.

Oletame eeltoodud hoidmise % ja et meil olemasolevatest kaupadest 75% eksporteeritakse külmetusmaja läbi, ja kui ühe muna hinnaks võtame 6 marka, 1 puud võid 3.600 m., selgub aastane külmetusmaja tulu järgmiselt:

munade hoid

5.000.000 0,75 × 6 × 0,05 = 1.130.000 mk.

või hoid

144.000 0,75 × 3.600 × 0,01 = 3.890.000 „

5.020 000 mk.

Kulud:

Administratsiooni ülevallpidam. 1,5 milj. m.

Elektrivool kompressorite, ventilaatorite, pumpade ja töstetoolide käimapanemiseks ja valgustamiseks umbes 200.000

K W tundi à 12 mk. . . . 2,4 „ „

Ammiak, määreõlid küte munaderuumi õhu kuivatamiseks ja soojendamiseks . 0,5 „ „

Maja ja masinate remont 1% . 0,4 „ „

8% kapitaali (40 milj.) amortiseerimiseks 20 aastat . . . 1,1 „ „

Mitmesugused kulud . . . . 0,6 „ „

Kokku . . . 6,5 milj. m.

Tähendab, ülaltoodud tingimistel ja eeldustel saab külmetusmaja kahjutoov, mis ka ettearvatav oli, kuna kaupade rohkus väga väikene on. Meie kaupade jaoks külmetusmaja ehitamine on võimalik ehk siis, kui tariifisid kõrgendame. Kui näituseks või pealt maksu 1% pealt 2% peale tõstame, võib ettevõtte omaga juba välja tulla. Täheandab, küsimine seisab selles, kas meie produkt kannab välja ennesõjaaegset tariifi kahekordseks kõrgendud. Kuigi tariifide tõstmine on võimalik selle küsimuse igakülgse uurimise järele ja turunduste tundmine, mille läbiviimiseks eksportööride arvamist arvesse tuleb võtta. Ka liha hoiule võtmisega muutuks seisukord vähe. See on kerge teha, ilma et külmetusmaja suurendada. Selle jaoks on tarvis mõnedes kambrites suurendada külmetustorude pinda ja ka eraldi nende kambrite jaoks õhukülmendaja. Mineva aasta jooksul veeti välja 45 tuhat puuda liha. Kas tänava liha väljavedu suureneb, on praegu teadmata. Ka ei saa oletada, et kõik väljaveetav liha läbi külmetusmaja läheks. On päris kindel, et osa teisel teel läheb ja kas nüüd 30 või 20 tuhat puuda läbi külmetusmaja läheb, see meie peamõtet ei muuda. Kui näituseks külmetusmajast 20 tuh. puuda liha läbi läheb, saame ennesõjaaegsete tariifide järele sissetulekut 300 tuhat marka, mis ei muuda ettevõtte bilansi tuntavalt.

Hoopis teises valguses paistaks külmetusmaja sadamas, kui ta jõuab ligi tõmmata

transiitkaupasad. Et neid võimalusi selgemalt enesele ette seadida, vaatleme ennesõjaaegseid statistilisi andmeid, s. t. neid tingimisi, mida võib nimetada normaalseks üksikute maade kohta. Et Tallinna sadama külmetusmaja eestkäit mõeldud on või ja munadele, vaatame esimeses joones nende kaupade liikumist. Suuremateks eksportmaadeks Vene võile olid Inglise ja Saksamaa. Enne sõda tarvitas mune:

Saksamaa	4 miljardi tükki aastas
Berlin	632 miljoni „ „
Inglismaa	tarvitas 14 milj. naelsterlingi eest mune, nendest pool väljastpoolt sisseveetuid.

1912. aastal vedas sisse Saksamaa järgmiselt:

Belgiast	3.500.000 klg.
Bulgaariast	66.768.000 „
Prantsusmaalt	2.722.000 „
Itaaliast	55.145.000 „
Hollandist	72.000.000 „
Austr.-Ung.	725.829.000 „
Rumeeniast	39.568.000 „
Venemaalt	611.515.000 „
Schveitzist	2.079.000 „
Serbiast	26.548.000 „
Türgist	28.649.000 „

Kokku 1.647.532.000 klg.

Munade sissevedu Inglismaale:

	1912. a.	1911. a.	1910. a.
Venemaalt	9.677.098	10.041.890	9.217.586
Daanimaalt	3.623.815	3.992.986	3.647.139

Kõige rohkem mune veeti sisse Venemaalt 1912. a. 64.655.000 rubla eest. Või sissevedu Inglismaale ja Saksamaale sündis Venemaalt, Daanist, Hollandist. Saksamaa impordeeris võid (kahekordsetes tsentnerites):

	1908. a.	1910. a.	1912. a.
Venest	113.995	168.196	275.631
Hollandist	148.945	161.666	182.313
Daanist	40.482	53.171	54.979

Inglismaa impordeeris (veel 10^{1/2} nl.)

	1912. a.	1911. a.	1916. a.
Venest	683.650	638.284	584.040
Rootsist	335.014	360.367	345.684
Daanist	1.618.048	1.707.178	1.726.091

Inglismaa ja Daani vahel liikusid umbes 50 laeva külmetussiseseadega, Daanimaa ja Venemaa vahel umbes 10 laeva. Daanimaa võikaubandus on väga arenenud ja suur, kuid siin peab silmas pidama, et suurem jõgu Vene võid läks välja Daani läbi, niisama üks jagu Vene mune, mis Inglismaale ka Daani kaudu läks. Ka Soomel on suur võiturg. Väljasaatmise kohaks olid Inglismaa ja Saksamaa. Väljaveo sadamaks on Soomel Hangö, kus ka suur külmetusmaja „Smör Magasin“ või jaoks olemas on.

Läbi Hangö veeti võid klg.

	1911. a.	1912. a.
Inglismaale	8.386.953	7.521.479
Saksamaale	2.895.117	4.250.265
Daani	871.213	648.755
Rootsi	22.794	5.278
Kokku	12.176.074	12.425.777

Vene eksport-või, peaausjalikult Siberi või, läks välja läbi Baltimere sadamate ja teiste kohtade kaudu, kus külmetusmajad olid. 1912. aastal veeti võid läbi

Vindavi sadama	2.225.440 pd.
Riia	189.983 "
Uue	806.085 "
Peterburi	7.693 "
Teised kohad	431.858 "

Ehk küll raudtee Peterburini lühem, läks ometigi tema kaudu õige väike osa eksporditavast võist, kuna ta ise suureks turuks oli, mida võib oletada sellest, et Peterburi sadam ei olnud kohaselt sisse seatud sarnaste kaupade väljaveoks. Selle vastu veeti läbi Vindavi sadama, kus akt.-s. Gerhard ja Hey külmetusmaja asub, peale 2 miljoni puuda võid välja.

Eeltoodud andmetest selgub niivõrd, et need huvitavad kaubad ei veere mitte sinna, kus raudtee sihis ligem sadam, vaid et nad sinna lähevad, kuhu neid juhitakse ja kus nende edasisaatmiseks tarvilitised sisseadad olemas.

Eelpool käsitatud kuivad statistilised arvud näitavad meid huvitavate kaupade liikumist, mis praegusel ajal väga mitmeti on muutunud. Ka ei või praegust seisukorda võtta normaalseks, sest iga riik püüab tagasi jõuda endise määrani. Igatahes meie maa kohta võib kinnitada, et ta või

ja munade transiidis väärilise koha saab võitma, kui ennegi õigel ajal seda küsimust lahendada. Praegu on Siberi Ko. Kopenhagenis ja paar suuremat Inglise firmat Vene või ekspordeerimist Inglismaale juba alanud. Sellepärast ei pea aega mõõda laskma ja tuleb teha kõik, et üks osagi neist kaupadest Tallinna sadama kaudu ekspordeeritaks. On tarvis astuda ühendusse nende eksportööridega ja ka teistega ja pakkuda nendele samasuguseid ehk veel paremaidki hõlbustusi ja tingimisi kauba ekspordeerimiseks, mida teised Baltimere sadamad võimaldavad. Igatahes on meie sadamal see paremus, et raudteelt tulevat kaupa ei ole tarvis teel ümber laduda, sest meie teed võimaldavad kaubavedu kuni külmetusmajani. Meil ei ole aga külmetusmaja sadamas ja tarvilit sisseadad raudteel, nagu jääladusid ja estakatasid jää laadimiseks isothermilistesse vagunitesse. Viimased sisseadad on väga lihtsad ja lähivad mitte palju maksma, ka saavad ruttu sisse seatud. Neid oleks tarvis sisse seada nimelt kahes-kolmes kohas. Ka on praegu transport endisel Vindavi-Röbinski raudteel ekspordööridele raskendatud, esiteks Vindavi külmetusmaja rikkeseoleku pärast ja teiseks raudteel kauba ümberlaadimise tõttu. Sellepärast ongi mineval aastal võid enamjagu kas Peterburi ehk jällegi Riia sadama kaudu transporteeritud. Selle vastu veeti enne sõda Peterburi sadama kaudu õige väike arv võid, kuna Peterburi linn ise suur tarvitaja oli. Meie pea takistus-allikaks on külmetusmaja puudus. Kui või eksport läheks läbi Tallinna ja eelpool toodud külmetusmaja ruumid oleks kasutatud 75% võrra, tooks see asutus aastast 14 miljoni marka sisse, kuna väljaminekud vähe suuremad oleksid eelpooltoodust. Neil tingimistel oleks külmetusmaja juba kasutoov asutus. Suuremal transiitkaupade juurevoolul jääks külmetusmaja muidugi kitsaks ja teda tuleks suurendada. Külmetusmaja peab ekspordikauba suhtes siduma ennast ekspordööridega ja nendele võimaldama oma kapitaaliga asutusse mahutada. Kui korda läheb saavutada sarnast asutust, oleks meil mitte ainult tööga kindlustatud külmetusmaja vaid ka raudteed saaks tegevust, kuna peale selle paljud inimesed sellest ettevõttest teenistust leiaksid.

Riigikohtu seletus lisa-ärimaksu asjus.

Pangamaja G. Scheel & Co. kaebtuse asjus Otsekoheste Maksude Peakomitee otsuse peale on Riigikohtu seletanud (Administratiiv osakond, nr. 63, 17. okt. 1922):

1. Avalikult aruandvate ettevõtete maksualuse kasu õige väljaarvutamine eeldab muu seas selle seadusliku nõude täitmist, et ilma erandita kõik väärtused, mis tähendatud ettevõtete osu-müügi operatsioonide objektiks olnud, tuleb ettevõtete aruannetes ja bilansidesse kõige pealt nende ostuhinnas ehk omahinnas üles võtta. See üldine kohustuslik hindamise alus on kategooriliselt kinnitatud Ärimaksuseaduse käsitamise instruksiooni § 55. määruste punktis 5 eriti protsentpaberite hindamise kohta ja punktis 6 kõikide teiste müügi otstarbel omandatud väärtuste hindamise kohta. Selle nõude alal kinnitavad mõlemad tähendatud määrused täiesti üht ja sama hindamiskorda ilma mingisuguse lahkuminekuta. Samuti täies kokkukõlas kinnitavad mõlemad määrused, et niihästi protsentpaberisi kui ka kõiki teisi müügi otstarbel omandatud väärtusi ei või ettevõtte bilansi ilalgi kõrgemas väärtuses üles võtta kui nende ostuhind ehk omahind. Vahe mõlemate määruste vahel tekib ainult küsimuse reguleerimisel, kuidas talitada, kui protsentpaberite või muude väärtuste tegelik hind on pärastpoole alla tema ostuhinna ehk omahinna langenud. Selles küsimuses kinnitab instruksiooni § 55. p. 5 et tegeliku hinna langemise korral tuleb protsentpaberisi bilansis hinnata borse kursi järele ettevõtte tegevusaasta viimasel päeval, kuna punkt 6 määrab, et kõikide teiste väärtuste hinna alanemise korral tuleb nende alanenud tegelik hind eriti selgeks teha ja bilansi võtmisel vastavalt tõendada. Tähendatud vahel puudub kahtlemata põhimõtteline tähtsus; see vahe on üksnes tehnilistest võimalustest tingitud; protsentpaberite tegeliku hinna ilmeks on just borsekursid, ja sellepärast kohustab instruksioon hinna alanemise korral nimelt neid kurse mõõduandvaks pidama, kuna teiste väärtuste suhtes puuduvad samasugused üldised tegeliku hinna kindlakstegemise võimalused ja selle tõttu tuleb nende alanenud hindu eriti selgeks teha ja vastavalt tõendada.

2. Eeltoodud seadusejõulised määrused tulevad vastavalt juhteks võtta ka käesoleva asja otsustamisel. Metallraha vaba läbikäigu puudusel on paberraha praegu kaubaks muutunud, mille hinnad samuti ja osalt ka enam kõikuvad kui teiste kaupade hinnad. Sellepärast on pangasutused, kes praegu välisvaluuta opereerivad, kohustatud ka nende hindamise suhtes ülitähendatud määrusi täpselt jätkama. Et välisvaluuta, samuti kui protsentpaberid, tegeliku hinna ustavamaks ilmeks on just borsekursid, siis peab järeldama, et välisvaluuta hindamist bilansi kokkuseadmisel tuleb avalikult aruandvaid ettevõtteid toimetada nimelt neil alustel, mis Ärimaksuseaduse käsitamise instruksiooni § 55. p. 5 protsentpaberite hindamiseks on määratud. Küsimusel, kas välisvaluuta hindamist toimetada instruksiooni § 55. punkt 5. või sama paragrahvi punkt 6. alusel puudub, nagu ülal seletatud, põhimõtteline tähtsus; puht-tehniliste võimaluste tõttu tuleb aga siin asjakohaseks tunnistada just neid aluseid, mis instruksiooni § 55. punkt 5. tähendatud, sest et nad saavutavad välisvaluuta hindamises rohkem selgust, kindlust ja lihtsust kui sama paragrahvi punktis 6 tähendatud enam üldised alused. Samuti ei tähenda instruksiooni § 55. p. 5 tarvituselevõtmine välisvaluuta hindamisel mingisugust maksuseaduse lubamata laiendamist

maksualuste kahjuks, sest et, nagu juba öeldud, instruksiooni § 55. p. 5 pakub välisvaluuta hindade piiramises tehniliselt enam selgust ja kindlust kui sama paragrahvi punkt 6, millega ta põhimõtteliselt täiesti kokkukõlas on; hindade piiramine aga on sellel alal üksnes maksualuste kasuks, mitte aga nende kahjuks.

Nõnda tuleb seda Isäralise Tulu- ja Ärimaksu Komitee poolt käesolevas asjas võetud ja Otsekoheste Maksude Peakomitee poolt kinnitatud seisukohta, et välisvaluuta hindamisel peab juhtnõõriks olema Ärimaksuseaduse käsitamise instruksiooni § 55. p. 5 määrus, täiesti õigusepäraseks ja välisvaluuta hindamise iseloomule vastavaks pidada, kuna pangamaja G. Scheel ja Co. arvamisel, et välisvaluuta hindamisel võib iga panga-asutus neid hindu ehk kurse tarvitada, mis tema teades kaubanduslistele nõuetele vastavad, puudub täiel mõõdul seaduslik alus.

3. Käesolevas asjas välisvaluuta hindamisel öieti instruksiooni § 55. p. 5 määrust kohustuslikuks juhtnõõriks tunnistades on aga Otsekoheste Maksude Peakomitee väärsammu selleks astunud, et ta ise selle määruse täitmist on kõrvale astunud. Tähendatud instruksiooni määruse põhjal oleks pidanud maksualuse kasu väljaarvutamisel välisvaluuta ülejääk ärahinnatama kõige pealt tema ostuhinna järele, ja üksnes neil korradel, kui selgunud oleks, et ostuhind borse hinnast kõrgem on, ehk kui ostuhinna kohta täpsad andmed oleksid puudunud, oleks pidanud tarvitusele võtma vastavaid Tallinna borsekursse pangamaja bilansi tegemise päeval. Selle asemel on Peakomitee otse vastupidi talitanud: ilma et pangamajalt G. Scheel ja Co. välisvaluuta ostuhindu järelegi küsida, on Peakomitee pangamaja poolt ette pandud välisvaluuta hindade kõrgendamise kuni 1920. a. 30. detsembri borsehindadeni täiel mõõdul maksma pannud. Kas selle juures ei olnud välisvaluuta ilma seadusliku aluseta tema ostuhinnast kõrgemalt hinnatud ja kas sellega ei olnud oluliselt rikutud instruksiooni § 55. p. 5 põhinõuet – ostuhinnast et ilalgi kõrgemale astuda –, selle küsimuse on Peakomitee täiesti selgitamata jätnud. Seletust, et pangamajalt ei ole sellepärast välisvaluuta ostuhindu nõutud, et see nõudmine ükskõik täidesaadetav ei ole, ei või küllaldaselt põhjendatuks tunnistada. Vähe-malt Tallinna panga naja poolt oise sisseostetud välisvaluutade kohta on täiesti võimatu eeldada, et ka nende ostuhindu on pangamajal võimatu üles anda. Aga ka üldse ei olnud säärane eeldus käesolevas maksustamisküsimuses sugugi asjakohane. Järjekindel ja täpiplealne maksustamiskord nõudis seda, et pangamajalt igatahes oleks välisvaluuta ostuhinnad järele küsitud ja alles siis, kui oleks selginud, et need hinnad borse hindadest kõrgemad on, ehk kui vastavaid täpiplealseid andmeid ei oleks saadud, ainult siis oleks Peakomitee pidanud tarvitusele võtma Tallinna borse hinnad pangamaja bilansi tegemise päeval.

Sellest järgneb, Otsekoheste Maksude Peakomitee otsuses 29. detsembrist 1921. a. käesolevas asjas on sedavõrd oluliselt rikutud Ärimaksuseaduse käsitamise instruksiooni § 55. p. 5 nõudeid, et peab tähendatud otsuse ära muuta ja seega Peakomiteele võimaluse andma neid nõudeid samas asjas täpselt täitmisele võtta.

4. Käesolevas asjas kandsid mõlemad asjaosalised pooled oma hindamiste toetuseks või vastase poole hindamiste arvustamiseks Riigikohtule ette rea andmeid Tallinna borse 1920. ja 1921. a. keskmistest välisvaluuta kurssidest mitmesugustes kombinatsioonides. Kõik need keskmiste kursside kombinatsioonid võivad kaubanduslistest seisukohast väga tähtsad olla, kuid käesolevas maksustamisküsimuses puudub neil

igasugune õigusline tähtsus. Välisvaluuta hindamise aluseks käesolevas asjas peab kõige pealt võetama selle valuuta eest tegelikult makstud ja seatud korras täpselt noteeritud ostuhind, või kui viimane börsel hinnast kõrgem on või andmed tema kohta puuduvad, siis Tallinna börsel hind bilansi tegemise päeval. Need kaks alust on ainukesed, mille põhjal tuleb maksustamise suhtes õigusline välisvaluuta hindamine toime panna. Kõik keskmised börskursid või oletatud hinnad aga tulevad selles hindamises täiesti arvestamata jätta.

5. Otsekoheste Maksude Seaduse § 518. ei või seadusliku kindla kursi määrusena käesolevas asjas mingisugust tarvitust leida, sest et see puutub ainult välismaa seltsidesse, mille juhatus asub välismaal ja mille terve aruandvus peetakse välisvaluutas, kuna aga pangamaja G. Scheel ja Ko. on kodumaaaline pangaasutus. Peale selle ei anna tähendatud § 518. üldise mingisuguseid valuutakurse. Vene keisri käsud 15. augustist ja 21. novembrist 1897. a., mille peale § 518. on juhatus tehtud, määravad ametlikult kindlaks ainult seda vahetorda, mis uue Vene kuldrubla ja teiste riikide mitmenimeliste kuldrahade vahel

kohustuslikult olemas vastavalt neis sisalduvale puhta kulla kvantumile ja millel tähendatud metallrahade börselhinna midagi ühist ei ole. Et Eestis senini riiklikku kuldmarka olemas ei ole, siis ei või meil tähendatud määrus ka kuldrahade väärtus kohustusliku vahetorda reguleerimiseks pangaasutuste bilansides tarvitust leida.

6. Arimaksu-seaduse käsitamise instruksiooni § 55. p. 3,4 ja 9 sisalduvad määrusi aruandvate ettevõtete bilanside täpsuse ja täielikkuse kohta ja nende võlgade ülesvõtmise kohta bilansi, mis ettevõtetele saada või maksta on, ja selle tõttu ei puutu need määrused otsekoheste käesolevasse asjasse.

Ülaltoodut silmas pidades, prokuröri arvamist ära kuulates ja Adm. K. K. § 21. ja 22. p. 2 peale põhjenedes otsustas Riigikohus: Otsekoheste Maksude Peakomitee otsus 29. detsembrist 1921. a. ära muuta osas, mis puutub pangamaja G. Scheel ja Ko. tegevusaastast ülejäänud välisvaluuta ja välisvaluuta suljaraha ümberhindamisse Eesti markadesse, ja asi nimetatud Peakomiteele tagasi saata uueks otsustamiseks tähendatud osas.

Kroonika.

Teated ettevõtete tegevusest.

A/s. „Nahavabrik Harry Friedrichs“ juhatus teatab, et 2. aprillil s. a. peetud erakorralise peakoosoleku otsuse põhjal on otsustatud seltsi tegevust jätkata.

Pärnu Pank a/s. peakoosoleku otsuse põhjal 8. apr. l. a. väljaanti 8.000 uue aktsia omandamiseks on endistel aktsionäridel eesõigus, arvates iga kolme vana aktsia peale kaks uut aktsiat. Uute aktsiate hind on 275 mka, mis järgmiselt tasutakse: 20. maiks s. a. — 150 mka. ja 20. juun. s. a. 125 mka.

Aktsionärid, kes 20. maiks s. a. vastavaid maksusi ära õiendanud ei ole, maksavad 10/0 kuus trahvi, kes aga 20. juuniks s. a. oma maksusi ära õiendanud ei ole, kaotavad aktsiate omandamise õiguse. Realiseerimata jäänud akts. jagatakse proportsionaalselt vanade akts. arvule nende aktsionäride vahel, kes 20. juuniks s. a. kirjalikult soovi on avaldanud.

Uued aktsiaseltsid ja osühisused.

A/s. „Eesti tikutööstus Lendra“. Tegevusala: tikude valmistamine ja nende müümine. Asutajad: — Põhikapitaal: Mk. 3.000.000, mis jaotatud 3.000 akts. 6 Mk. 1.000.— (R. T. nr. 57—1924. a.).

Muudatused aktsiaseltside ja osühisuste põhikapitaalides.

Rakvere villatööstuse o/ü. on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 2.500.000 pealt Mk. 3.750.000 peale suurendada. Põhikapitaal seisab koos 150 osal. 6 Mk. 25.000.— (R. T. nr. 51/52—1924. a.).

Eesti klaverivabrik a/s. „Astron“ on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 1.000.000 pealt Mk. 3.000.000 peale suurendada. Põhikapitaal seisab koos 600 akts. 6 Mk. 5.000.— (R. T. nr. 55/56—1924. a.).

A/s. Eesti tikutööstus „Lendra“ on otsustanud oma põhikapitaali Mk. 3.000.000 pealt Mk. 25.000.000

peale suurendada. Põhikapitaal seisab koos 25.000 akts. 6 Mk. 1.000.— (R. T. nr. 57—1924. a.).

Ärikalender.

9. mail.

O/ü. „Salus“, korralline peakoosolek, kell 12 päeval Tallinnas, Pikk t. 58.

10. mail.

A/s. „Reinhold Tofer“, korralline peakoosolek, kell 11 e. l. Tallinnas, S. Karja t. 18. Kreenholmi puuvilla manufaktuuri o/ü., korralline peakoosolek, kell 12 l. Tallinnas, Pikk t. 68, k 3. A/s. „Silva“, korralline peakoosolek, kell 3 p. l. Tallinnas, Merepuiestee 17. A/s. „Hermes“, korralline peakoosolek, kell 5 p. l. Tallinnas, Viru t. 6.

11. mail.

A/s. „Menning ja Ko.“, korralline peakoosolek, kell 10 homm. Tallinnas, Toompuiestee nr. 10 Eesti aktsiaselts „Muravei“, korralline peakoosolek, kell 7 p. l. Tallinnas, Uus t. 7. Tallinna majajomaniikkude pank, erakorraline peakoosolek, kell 3 p. l. Tallinnas, Pikk t. 42. O/ü. „Produkt“, korralline peakoosolek, kell 11 päeval, Tallinnas, V. Karja t. (Põhja-Eesti ühispanga ruumides).

12. mail.

Minimax o/ü. Eestis, korralline peakoosolek, kell 6 p. l. Tallinnas, V. Viru t. 12. Metallitööstuse a/s. „Ilmarine“ korralline peakoosolek, kell 6 p. l. Tallinnas, Rannavärava puiestee 21.

13. mail.

Eesti transport a/s. „Gerhard ja Hey“, kell 5 p. l. Tallinnas, V. Viru t. 15.

14. mail.

A/s. „Becos“ erakorraline peakoosolek, kell 4 p. l. Tallinnas, Lai t. 21.

Tähtsamad vähempakkumised.

Merejõudude staabi tehnikate osakond (Sadamas, U. Hollandi t.), 19. mail s. a. kell 10 homm. — naftat 700—1.000 tonni, akkumulaatori käsilaternaid — 56 tk., tinaakkumulaatorid — 74 tk. ja tinaakablit — 2.200 mt.

Mereasjanduse peavalitsus (lähemaid teateid masinate inspektorilt), 7. mail s. a. kell 10 homm. — 1.100 tonni kivisütt (2-nd Admin. large Coals).

Sv. tehnilise varustusasjanduse tehnikaosakond (Tallinnas, Pagari t. 1, tuba 85), kirjalik, 13. mail s. a. kell 12 — avio-bensini.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinnas, Tehnika t. 16-a, tuba 18), kinnisel, 19. mail s. a. kell 10 homm. — mitmesuguseid elektrifubesid ja traati.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinnas, Tehnika t. 16-a, tuba 18), kinnisel, 23. mail s. a. kell 10 homm. — universaalne raud umbes 4.050 pd.

Sv. varustusvalitsus (Tallinnas, Pagari t. 1, tuba 27), 6. mail s. a. kell 11 e. l. — pool- ja sääresaapaid ning valmisnahku suuremal arvul.

Uued seadused ja määrused.

Määrus kaupade sisseveo ning tollimaksude kohta. Käesoleva määrusega muudetakse R. T. nr. 4/5-1924. a. avaldatud I. sisseveotariifi (A. sisseveoks lubatud kaubad) § 62 p. 3-b järgmiselt: lina- ja seesamiseemned; kaubandus-tööstusministeeriumi eritunnistuste põhjal ka põevalille- ja teised seemned õlivabrikutele ümbertöötamiseks. Määrus hakkas maksma 10. apr. s. a. (R. T. nr. 51/52-1924. a.).

Uued 5000 margalised pangatähed. Pangatähe suurus on 101×190 m-m. Kumbagil rahaküljel, esiküljel, pahemal ja tagaküljel paremal pool ääres, on jäetud umbes 4 cm. laiune valge väli, milles veemärkidenä „5000 E. V. 5000“ leiduvad.

Pangatähe esikülje keskel olevas tumeroosa värviliste ilustustega kaetud kvadraadis asub heleroheline vapp kolme valge stiitseeritud lõviga. Vapi all — sama värviline roheline „5000“. Üle vapi on kaartena trükitud „viistuhat marka“ ja vapi all, üle numbri „5000“, allkirjad: „E. Aule, J. Sihver, Leo Sepp“. Kogu esikülje joonistus on piiratud laia raamiga, mis katkestud kvadraadi kohal pealkirjaga „Eesti Pangatähed“. Valgel väljal on ooker-kollane „viistuhat marka“ ja üks punastest järjenumbritest, kuna teine järjenumbreraha paremal pool piker-guses nellinurgas alumise „5000“ kohal asub.

Pangatähe tagakülje keskel suures ovaalis on pangamaja gravüür ja mõlemil pool teda kahes vähe-mas ovaalis sinistel-kollastel ornamentidel numbrid „5000“. Kogu tagakülje joonistus on piiratud rohelise-kollase laia raamiga, mis katkestud suure ovaali kohal pealkirjaga roosa-rohelisel võrgul „Eesti Pangatähed“ ja ovaali all sama värvilisel võrgul sõnadega „viistuhat marka“. Gravüür, kui ka ovaale ja joonistust ümbritsevad randid ja raami paigutatud sõnad on rohelised. (R. T. nr. 55/56-1924. a.).

Määrus metsamaterjaali väljaveo kohta. R. T. nr. 4. ja 117-1921. a. avaldatud seaduste nr. nr. 32 ja 271 põhjal pannakse maksma järgmine määrus.

§ 1. Välja vedada on lubatud ainult niisuguseid saetud ja tahutud metsamaterjale (lauad, plangud ja nende otsad, liiprid, prussid, müürlaidid ja teised), mis varustatud on väljaveo-firma poolt erimärgiga.

Nimetatud erimärgi peab väljaveo-firma kolmes eksemplaris kaubandus-tööstusministeeriumis regist-reerima.

§ 2. Käesolev määrus astub jõusse 15. mail 1924. a. (R. T. nr. 55/56-1924. a.).

Rahaministri määrus piirituse müügihinna kohta. 29. deis. 1923. a. antud ja „R. T.“ nr. 2-1924. a. väljakuulutatud määruse II osa p. 7 nime-tatud piirituse hinnaks määratakse 1. maist 1924. a. 8. marga 50 penni asemel 9 marka. (R. T. nr. 55/56-1924. a.).

Isiklikud teated.

Abielu varanduste lahutamise lepingud. Nikolai Danieli p. Seestränd ja Amarillis Jaani t. Seestränd, sünd. Schwalbe (S. T. nr. 51/52-1924. a.); Johann Jaani p. Gallin ja Anna Karli t. Gallin, sünd. Pehme; Madis Novék ja Anna-Marie Novék; Otto Molks ja Elma Molks, sünd. Raska (R. T. nr. 55/56-1924. a.); Jaan Jaani p. Nurk ja Pauline Tõnu t. Nurk, sünd. Millermann; Vilhelm Magnuse p. Heilmann ja Adele Abrami t. Heilmann, sünd. Tiismus; Tõnis Tõnise p. Varik ja Ida Jaani t. Varik, sünd. Paabo; Voldemar Timofei p. Tihanovitsch ja Alvine-Elisabeth Gustavi t. Tihanovitsch, sünd. Freimann; Oskar Soots ja Marie Soots, sünd. Peedo (R. T. 57-1924. a.).

Turu ülevaated.

Rahafurg.

Viimase nädala Eesti panga arvete liikumise kõrval toome võrdluseks ka arvete seis 1. aprillil, mille läbi saame esialgse ülevaate peaaegu tervest aprilli-kuu liikumisest.

Nagu sellest selgub, on kassade seis võrreldes kuu alguga 12,6 milj. võrra vähem. Kuu algusest saadik algas kassades suur kahanemine, nii olid 14. apr. kassad 670,8 milj. 862,2 milj. asemel 1. aprillil. Kõige madalam kassa seis oli 12. aprillil — 579,2 milj. Sellest ajast algab tuntav paranemine ja 14. apr. — 29. aprillini tõuseb kassa 670,8 milj. pealt 849,6 milj. peale, seega 178,8 milj. võrra.

Suuremad liikumised olid välisvaluuta ja riigikassa arvetes.

Välisvaluuta kahanes kuu lõpuks 1097,7 milj. pealt 987,4 milj. peale, seega 110,3 milj. võrra. Sarnane välisvaluuta kahanemine pole sugugi suur, kui arvesse võtta, et kõik seemnevilja, loomatoidu, väetisainete jne. laenuid, mis kaunis koguka summa moodustavad, välisvaluutaks muudeti. Uute laenude andmine nagu see otsustatud, võib ainult seisukorda halvendada, nagu see ka viimase nädala seisukorras selgub, kus vähenemine õige kiire 1060,8 milj. pealt 987,4 milj.

Selle vastu on pank laenupoliitikas õige ettevaatlikult talitanud. Uute laenude andmine kuu jooksul sündis õige piiratud kujul; diskonteeritud vekslite arvel — 28,6 milj. ja konto-korrent arvetel — 44,5 milj. marka. Rohkete põllumajanduslike laenude nõudmine tegi võimatuks otsekohese laenude piir-mise.

Riigikassa arve osulab 154,9 milj. kahanemist – 2034 milj. pealt 1880 milj. Kahanemine sündis eriti just maal panga osakondade kaudu. Nii oli 1. apr. arve saldo osakondades krediidis 83,6 miljoniga, muutus aga 23. debet-saldoks 148,5 milj., mis aga 29. veidi paranes – 124,6 milj. marka debetis. Hoiusummade arve kasvas kuu lõpuks 368,6 milj. pealt 415,8 milj. peale, seega 47,2 milj. võrra.

Tähtsamate arvete seis Eesti Pangas.

(miljon markades)				
Aktiva.	1.IV.24	23.IV.24	29.IV.24	Liikum.
Kassa peap.	457,4	335,0	364,2	
Kassa osakondades.	404,8	421,4	485,4	
	862,2	756,4	849,6	– 12,6
Välisvaluuta kassas, pankades ja väljam. vekslid	1097,7	1060,8	987,4	– 110,3
Diskonteeritud vekslid	1097,5	1120,9	1126,1	+ 28,6
Konto-korren arved	2598,9	2611,7	2643,4	+ 44,5
Passiva.				
Pangatahed	2250,0	2250,0	2250,0	muutus.
Riigikassa arve (peapangas ja osakondad.)	2034,9	1839,3	1880,0	– 154,9
Hoiusummad	368,6	430,2	415,8	+ 47,2
Väliskohustus	103,9 ^{*)}	—	—	—

^{*)} 31. märtsil.

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatele on meie era-kokkuvõtte järele riigi raudteedel (lataaropalisel, Paide-Tamsalu, Valk-Mõniste ja kindluse Nõmme-Vääna kiitsaropalistel liinidel) kaube laaditud järgmisel määral (vagunid):

	15–22. märts.	22–29. märts.	29. m. – 5. apr.	5–12. apr.	12–18. apr.	19–25. apr.
Teravilja ja jahu . . .	117	203	172	236	235	152
Kartulid . . .	14	19	51	35	14	6
Elusloomi . . .	63	94	74	94	93	73
Linu . . .	64	65	47	76	54	29
Põletispuid . . .	473	459	529	391	198	122
Muud metsa- materjaali . . .	668	694	683	712	387	196
Põlevkivi . . .	96	67	112	113	47	8
Muud era- kaupa . . .	1007	947	1165	1086	759	570
Kokku . . .	2502	2548	2833	2743	1787	1136
Raudtee veod	371	307	193	276	127	58
Kokku laadi- tud . . .	2873	2855	3026	3019	1914	1194
Tallinna lataaropalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisse tulnud:						
	15–22. märts.	22–31. märts.	1–7. apr.	7–15. apr.	15–23. apr.	22–30. apr.
Teravilja ja jahu . . .	2	3	1	7	8	32
Kartulid . . .	2	17	35	27	8	26
Põletispuid . . .	352	461	354	365	109	324
Metsamaterj. . .	230	447	286	215	107	461
Linu ja takku	32	42	20	23	13	36
Muud erakau- bad . . .	45	84	73	62	22	55
Põlevkivi . . .	37	62	37	33	7	116
Kokku . . .	700	1115	806	732	274	1050

Tallinna börs kursisedel

Kuupäev		1 dollar	1 neesterling	1 biljon Saksa r. mk.	100 Soome marka	100 Rootsi krooni	100 Daani krooni	100 Prantsuse frk.	100 Holl. guld.	1 Lat	100 Tšehosl. kr.	1 kuld rubla	100 Itaalia liiri	100 Helveetia fr.
28.IV	O.	378,5	1663	85,—	941	9935	6350	2475	14150	71,75	1115	188	1700	6750
	M.	379,5	1669	90,—	951	10.035	6450	2525	14250	73,25	1145	—	1730	6800
	T.	379,5	1669	—	—	10.035	—	—	—	—	—	—	—	—
29.IV	O.	378,5	1658	87,—	941	9935	6350	2450	14150	71,75	1115	188	1690	6790
	M.	379,5	1664	92,—	951	10.035	6450	2500	14250	73,25	1145	—	1730	6840
	T.	379,5	1664	—	—	—	—	—	—	73,25	—	—	—	—
30.IV	O.	378,5	1658	90,—	941	9935	6350	2450	14200	71,75	1110	188	1700	6775
	M.	379,5	1664	95,—	951	10.035	6450	2500	14300	73,25	1140	—	1730	6825
	T.	379,5	1664	—	—	—	—	—	14300	—	—	—	—	—
1.V	O.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	T.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.V	O.	378,5	1658	88,—	939	9960	6375	2450	14225	71,75	1115	188	1700	6800
	M.	379,5	1664	93,—	940	10.060	6475	2500	14325	73,25	1145	—	1730	6850
	T.	379,5	1664	—	—	—	—	—	14325	—	—	—	—	—
3.V	O.	378,5	1661	87,—	942	9975	6375	2450	14250	71,75	1115	188	1700	6775
	M.	379,5	1667	92,—	952	10.075	6475	2500	14350	73,25	1145	—	1730	6825
	T.	379,5	1661	—	—	—	—	—	14350	—	—	—	—	—

Viimased börs kursid*)

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1923 a.	1924. a.		1923 a.	1924 a.		1923 a.	1924. a.		1923 a.	1924. a.	
	2. V.	25. IV.	2. V.	2. V.	25. IV.	2. V.	30. IV.	24. IV.	28. IV.	2. V.	25. IV.	2. V.
Naelsterling	—	—	—	17.42	16.64	16.62	167,10	174.70	175.15	4.639	4.3597	4.396
Dollar	4.641	4.3712	4.386	3.7487	3.80	3.785	36.10	39.85	39.85	—	—	—
Prantsuse frank	69.45	69.61	67.85	25.325	23.70	24.60	245	260	263	—	—	—
Helveetsia frank	—	—	—	67.80	67.50	67.35	—	—	—	—	—	—
Rootsi kroon	17.42	16.64	16.62	—	—	—	9.65	10.50	10.495	—	—	—
Soome mark	167.75	175.00	175.00	10.38	9.52	9.48	—	—	—	—	—	—
Daani kroon	24.62	26.08	25.925	70.80	63.80	64.00	677	669	669	—	—	—
Hollandi gulden	11.85	11.752	11.717	146.90	141.45	142.10	14.10	14.825	14.825	—	—	—
Eesti mark	—	—	—	—	—	—	10.70	10.60	10.60	—	—	—
Kuld per unts	88/9	94/3	94/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Praaga: Eesti mark noteeriti 23. aprillil — 29. aprillil —

Naelsterling	"	"	150,125	"	150,—
Dollar	"	"	34,30	"	34,25

*) London noteerib kurse: £ 1 nii mitu vastava maa rahaüksust. Mujal on noteerimisviis nagu Tallinnas, s.t. kurs näitab ühe naelsterlingi ja dollari hinda oma maa rahaüksustes ja kõikide teiste valuutade hinda 100 üksuse eest.

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem				Kakao, Inglis	pd.	1200—1400
Ameerika sort	pd.	570—700		Ameerika	"	1100—1200
" sõre Ameerika	"	650—720		Hollandi	"	1700—2000
A/S. Rotermanni tehaste jahud:				Kohvi, Rio, Santos	"	3200—3800
nisu, pehme, ...	"	520—640		"	"	—
" sõre	"	640—670		Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	4000—4800
" pehmed, teised sordid	"	—		Mexiko	"	—
Rukki jahud	"	295—300		Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	4800—4800
püül	"	400—410		" Orange Pekoe, Java	"	5800—6000
Nisu, Vene	"	—		" Tseilon	"	8000—8800
Rukis Eesti	"	285—290		" Moning. Hiina	"	4200—4400
" Vene, ...	"	255—260		Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	1020—1030
Kaerad, toidu, Eesti	"	255—260		" Java	"	—
" seemne, Vene	"	265—295		" Poola	"	1110—1120
Odrad, ...	"	—		" Tsehoslovaakia	"	1030—1050
Erned, rohelaad, Eesti	"	—		Siirup, kartuli, B 42°	"	800
" Hollandi	"	—		" B 38°	"	—
Riis, Burma II.	"	625—630		" Glucose	"	775
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	100—110		Sool, lahtine	"	62—64
piirituse	"	—		Heeringad, Yarmouth, Mattie tünne	"	—
Kartuli tärklis „Superieur“	"	660—675		Shotti Mat Full talve pük	"	4400—4500
Pliim, pudelites	ltr.	17		" Mattie	"	4200—4300
Või, meierei, eksport	pd.	3600—3800		" Norra Sloe	"	3000
Margariin, väljamaa	"	1920—2000		Liha, sea, I. sort	pd.	1520—1600
Juust, kohalik Schveltsi.	pd.	2400—2600		" looma, I. sort	"	1000—1200
Kaseiin	"	700—900		Pekk, eksport. I s.	"	—
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	12—13				
" II. s.	"	10—11				

Heinad, aasa . . . vagunivisi	—	Piiritus, eksport. (excl. vaat) tob ltr.	\$ 0,20
Õliskoogid, linaseemne	270—275	Pesusooda . . . . . pd.	185—195
„ palmi	210—215	Seebikivi 72 ³ / ₀ , Inglis	540—585
„ päevalille	270—275	Parafiin 50 ¹ —52 ⁰	1050—1150
„ soja	345—355	„ 120 ⁰ —134 ⁰	—
Nisukliid	200—215	Parkimise ekstrakt	850
Rukkikliid	—	Väävel, öle 98 ⁰ / ₀	360—400
Puuvilla riie, Bjas, D. I. . . . . ars.	42,25—49,50	Värvid, nigrosin vees sulav, välj. pd.	8500
„ Mitkal, ekstra	30—36	„ tsinkvalge Saksa roh. PZ. pd.	1680
Lina, Liivi R. . . . . pd.	2600—2700	„ „ Prantsuse „	1680
„ Võru-Petseri	2900—3000	„ tinavalge Inglise	1660
„ Tartu	2750—2800	„ ooker Prants.	270—275
Lina seemned, õli 97 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ basis fr. Tall. „	—	Väetisained Superfosf. „Silva“ (k. 6 pd.)	
„ külvi 98 ⁰ / ₀ „ . . . . . pd.	665—700	„ 17-18 ⁰ / ₀ fr. Tallinn.	3350—2400
Takud, Codilla I.	1500—	„ Superfosf. E. T. K. must kukk (k. 6 pd.) 18—20 ⁰ / ₀ fr. Tallinn.	640—650
„ II.	1200—	„ Thomasjahu k.100kg. 15-17 ⁰ / ₀	—
Kivisüsi, auru, Yorkshire 2k. pest. „	59—62	„ Kaalisool, 30 ⁰ / ₀ , kott 6 pd. frkojaam	—
„ Newcastle	57—58	„ „ 40 ⁰ / ₀	—
„ sepa	64—66	„ Kainiit 12 ⁰ / ₀ lahtine, ... pd.	15
Koks, valu	95—100	„ Norra salpeeter, kott 6 pd.	—
„ gaasi	85	„ Vosvoriit, Eesti 6 ⁰ / ₀	34—36
Pölevkivi, I. sort	10	Paber, rotatsioonil	400
Pölevkivi, II. sort	7,5	Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela	pütt 745
„ III. „	5	Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda. „	—
Raud, sordi	300—320	Tsement, Portland, Aseri	690
„ talad (T)	290—320	„ „ „	—
„ vits	440—490	Kriit, toores . . . . . pd.	85—100
„ raud plekk	420—460	„ pestud	110—130
„ „ tsingitud	720—760	Asfalt	150
Teras Inglis	—	Tõrv, kivi	255—275
„ Saksa	—	„ puu	—
„ nikkel	—	Lubi	39—40
„ vedru	480—500	„	—
„ „	—	Gips, tükides frko Isborsk	—
„ tööriistade	1200—1500	„ jahvatatud „	45
„ talla	320—340	„ krohvimise, loko	70
Malm	240—250	Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall. „	6750
Inglitina	8500—9000	Puumaterjalid, saetud D/B/B/ Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—
Seatina	1100—1200	Puumaterjalid	—
Vask, plekk punane	4100—4900	„	—
„ vaige	4000—4800	„ IV s.	—
Tsink-plekk	1600	„ propsiid: 7×7	—
„	—	„ liiprid	—
Masinaõli, Vene, Nobel No. 6. „	590—600	Põletispuud, sega 20 ⁰ / ₀ okaski, k. sld. „	6200—6500
„ Ameerika	560—580	„	—
„ solaar	—	Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s. „	4400—4600
„ Vacuum Vene	1100—1400	Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . I sort „	5000—5200
„ auto	700—750	Nahk talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . II sort „	4400—4800
Tsilindriõli, Vene	650—760	Toores nahk väiksed ja suured	—
„ Ameerika	500—700	Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	5850—6100
Pölevkivi õli	180—240		
„ pigi	275		
Nafta, Vene	240—280		
„ Ameerika	225—230		
Petrooleum, Vene	280—290		
„ Ameerika	280—290		
Bensin, Vene	650—700		
„ Ameerika	650—700		